

APKOPOJUMS

Rīgas plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.

Projekta „Biedrības „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” administratīvās kapacitātes stiprināšana līdzdalības veicināšanai lēmumu pieņemšanā sociālās iekļaušanas jomā”. (Līguma identif. nr. 1DP/1.5.2.2.2./10/APIA/SIF/021/18)
ietvaros

Autors : Ināra Ulmane

Rīgā, 2010.g. novembrī

„Šis „APKOPOJUMS. Rīgas plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.” ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu. Par materiāla „APKOPOJUMS. Rīgas plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.” saturu atbild biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”.

93% no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

EIROPAS SAVIENĪBA

Tika veikts šāds Rīgas plānošanas reģiona dokumentu apkopojums:

1. Rīgas plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma alternatīviem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem 2010. - 2016.gadam

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/socialo_pakalpojumu_programma/Dokumenti/gala%20versija/RPR_Alt_pak_programma_2010_2016.pdf

2. Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam „Rīga – iespēja ikvienam!”

http://www.sus.lv/files/strategija_sus_08.06.2010.pdf

3. RĪGAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2005.-2011.GADAM

http://www.rigaregion.lv/uploads/filedir/1/Attistibas%20programma/1-RRAttProgr-I-Esosa_situacija.doc

Rīgas plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma alternatīviem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem 2010. - 2016.gadam

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/socialo_pakalpojumu_programma/Dokumenti/gala%20versija/RPR_Alt_pak_programma_2010_2016.pdf

IEVADS

personas ar invaliditāti bija izolētas un cilvēkiem bija iemācīta „bezpaldzība” un paļaušanās uz valsti. Bija jāveido jauna, tirgus ekonomikai piemērota sistēma, kas balstās uz personas līdzdalību, personas atbildības veicināšanu, pakalpojumu piešķiršanu atbilstoši personas vajadzībām, sociālo pakalpojumu pietuvinātību cilvēkam un sabiedrības līdzdalību -4.lpp

Komentārs: pakalpojumu attīstības perspektīva laba un pareiza. Personas atbildība ir savu vajadzību apliecināšana un līdzdarbība, organizēšanās un sabiedrības informētība un izglītošana. BET, personas ar invaliditāti ir ļoti dažādos funkcionalitātes traucējumu stāvokļos, līdz ar to viņu vajadzības ir ārkārtīgi dažādas, personas līdzdalība un atbildība ir nedaudz pārspīlēti definēta

Trīs galvenās sociālo pakalpojumu attīstības jomas: **2. Kvalitatīvu sociālo pakalpojumu attīstība, alternatīvas aprūpes attīstība, pakalpojumu tirgus attīstība (NVO iekļaušana tirgus attiecības).**

3. Pakalpojumu decentralizācija – valsts administrētie sociālie pakalpojumi nododami pašvaldību pārziņa, aprūpes mājas pakalpojumu attīstība, klientu tiesību nostiprināšana. Latvija sociālo pakalpojumu nodrošināšana iedzīvotājiem ka valsts funkcija ir uzdots pašvaldībām. Sociālās palīdzības sistēmas reformas viens no uzdevumiem bija ieinteresēt pašvaldības attīstīt sociālos pakalpojumus klienta dzīvesvietā un **attīstīt jaunas sociālo pakalpojumu formas.**

koordinētu ilgtermiņa attīstību sociālo pakalpojumu jomā, ir nepieciešams izstrādāt plānošanas dokumentu alternatīvu sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu attīstībai 2010. – 2016.gadam.

Komentārs: ilgtermiņa attīstība sociālo pak. Jomā ir iespējama tikai attīstot alternatīvas!

Programmas mērķis

Izstrādāt vidēja ilgtermiņa attīstības programmu laikam no 2010. līdz 2016. gadam, lai pilnveidotu **sociālās atstumtības riskam pakļauto mērķa grupu sociālo funkcionēšanu, veicinātu nodarbinātību un iesaistīšanos sabiedrībā.**

K: mērķis ļoti labs, svarīgi, kā reāli tas tiks sasniegts

Programmas uzdevumi

- izstrādāt daudzveidīgu alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības modeļus laika posma no 2010. līdz 2016.gadam.

K: var just interesi par alternatīviem risinājumiem!

Programmas izstrādes pamatprincipi

- līdzdalības princips – visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē, aktualizēšanā un novērtēšanā;
- koordinācijas un saskaņotības princips – maksimāli iesaista ieinteresētās puses, t.sk., sabiedrisko sektoru.

Programmā lietotie termini

- Sociālā atstumtība - ar sociālo atstumtību tiek saprasts process, kurā indivīds nabadzības, nepietiekamas izglītības, diskriminācijas vai citu apstākļu dēļ nespēj pilnībā vai daļēji iekļauties sabiedrībā un piedalīties sabiedrības ekonomiskā, sociālā un kultūras dzīvē.

K: nav minēts būtisks sociālās atstumtības iemesls- invaliditāte! un tikai tad citu apstākļu dēļ nespēj...

- Sociālie pakalpojumi - ir pasākumu kopums, kas versts uz personu sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai veicinātu viņu iekļaušanos sabiedrībā. Ar sociālajiem pakalpojumiem tiek saprasti sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas, sociālās aprūpes, sociālā darba pakalpojumi, kurus nodrošina personas dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

- Alternatīvais sociālais pakalpojums – institūcijām alternatīvs sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas versts uz jaunam sociālo pakalpojumu formām un kura mērķis ir risināt sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālās problēmas iespējami tuvu viņu dzīvesvietai.

K: skaidri definēts alternatīvais sociālais pakalpojums

- Sociālās rehabilitācijas pakalpojums – pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atgūšanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā vai dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.
- Funkcionāls traucējums - slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisīts fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un aprūtināt personas iekļaušanos.

„Vispārējas nozīmes pakalpojumi, tostarp vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi - jauns Eiropas uzdevums”

K: (google VNP) - Vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi veido noteiktu vispārējās nozīmes pakalpojumu daļu, kas tāpat ietver plašas nozares (enerģētika, telekomunikācijas, audiovizuālā translācija un pasta pakalpojumi), ūdens apgādi, atkritumu apsaimniekošanu, izglītību vai veselību. Par tādiem nebiju domājusi, ja pareizi saprotu, šāds sociālais pakalpojums konkrētai personai, ir ļoti būtisks.

vienādu iespēju nodrošināšana visiem, tādejādi paplašinot indivīdu iespējas pilnībā piedalīties sabiedrības dzīvē. Šie mērķi ir atspoguļoti tādā veidā, ka šie pakalpojumi tiek organizēti, sniegti un finansēti:

lai risinātu cilvēku ka indivīdu daudzveidīgās vajadzības, sociāliem pakalpojumiem ir jābūt visaptverošiem un personalizētiem, integrētā veidā plānotiem un nodrošinātiem; tie bieži ir saistīti ar pakalpojuma saņēmēja un sniedzēja personīgām attiecībām; pakalpojuma definīcija un sniegšana jāņem vērā lietotāju dažādība; bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji, ka arī brīvprātīgie darbinieki spēlē nozīmīgu lomu sociālo pakalpojumu sniegšana, tādejādi izrādot pilsonisko atbalstu un dodot ieguldījumu

sociālās iekļaušanas, vietējās sabiedrības sociālās kohēzijas un starppaaudžu solidaritātes veicināšanā

K: minēts brīvprātīgo darba nozīmīgums, vienīgi pilsoniskajam atbalstam ir nepieciešams valsts vai pašvaldības atbalsts!!!

2.1. RPR attīstības tendences un to ietekme uz sociālo pakalpojumu nepieciešamību

RPR ietilpst 30 pašvaldības – divas republikas pilsētas (Rīga, Jūrmala) un 28 novadi. Reģiona teritorijas platība ir 10 435 kvadratkilometri²⁶, iedzīvotāju skaits reģionā ir 1,1 miljons,²⁷ kas veido gandrīz pusi (48,6%) no Latvijas iedzīvotāju kopskaita.

www.rpr.gov.lv

Demogrāfiskā situācija

Rīgā iedzīvotāju skaits samazinās, pilsētai tuvajā Pierīgā un Ogres, Jelgavas virziena iedzīvotāju skaits palielinās, bet no Rīgas attālākajos novados – iedzīvotāju skaits samazinās, pie tam **jo tālāk no Rīgas un tālāk nost no lielajiem ceļiem, jo samazinājums ir straujāks.**

K: Pieļaujams, ka samazinās darbspējīgie un ģimenes, varētu tā būt, ka tālākajos novados cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem paliek vispār bez pakalpojuma

Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzības pašvaldībās

Tāpat situācijā, kad nepieciešamība pēc sociālajiem pakalpojumiem palielinās, pašvaldību budžetu ieņēmumu samazināšanās dēļ tiek samazināti izdevumi sociālajiem pakalpojumiem.

K: aprakstīta realitāte, bet, šķiet, ka finanšu līdzekļi ir kā viens liels, spēcīgs arguments, kāpēc ir tā, kā ir

2.2. RPR sociālo pakalpojumu saņēmēju raksturojums

Galvenās mērķa grupas RPR, kuru situācijas vērtējums un vajadzības apzinātas, ir: daudzbērnu ģimenes; nepilnas ģimenes, pirmspensijas vecuma cilvēki, pensijas vecuma cilvēki, personas ar funkcionāliem traucējumiem, personas ar kustību traucējumiem, vājredzīgie un nedzirdīgie, ..

K: ļoti neskaidrs mērķa grupu definējums, vai kustību traucējumi nav funkcionālie? Invaliditāte vispār nav minēta

Tendences Jūrmalā un novados

Rīgas, Jūrmalā un novados priekšplāna izvirzās nevis grūtības apmaksāt ārstniecības pakalpojumus, bet bezdarbs un darba vietu trūkums „grūtības ārstēties, jo nevar nokļūt pie ārsta”. Visticamāk, ka tas skaidrojams ar palīdzošo vidi - radnieki, draugi, kaimiņi, kas lielākā mērā palīdz mērķa grupai pārvarēt asistentu, pavadonu, speciālā transporta un pieejamas vides trūkumu.

K: pieejamība ir pašvaldības kompetence. Palīdzošās vides ‘pleci’ ne vienmēr ir tik stipri, lai nodrošinātu dzīves kvalitāti.

**Mērķa grupa
Personu ar kustību traucējumiem**

**Izteiktās vajadzības Rīgā Novadi Jūrmala
aprūpe mājās, asistenta pakalpojums
invalidiem, specializētā autotransporta
pakalpojums cilvēkiem ar kustību
traucējumiem, dienas un atbalsta
centra pakalpojums, palīdzība mājokļa
labiekārtošanā, transporta
pakalpojumi, kultūras pasākumu
organizēšanā, psiholoģiskās
konsultācijas, garīgais atbalsts, -
asistenta pakalpojumi, - mājokļa, vides
pielāgošana, - tehnisko palīglīdzekļu
nodrošināšana, apmācības,
psiholoģiskais atbalsts**

<p>Personu ar redzes traucējumiem Personu ar dzirdes traucējumiem</p>	<p>aprūpe mājās, pavadona, asistenta pakalpojums, pansionāts, - sociālas rehabilitācijas programmas īstenošana, - psiholoģiskā palīdzība, garīgais atbalsts, ceļa izdevumu segšana, - nepieciešamība pēc informācijas pieejamības, - palīdzība mājokļu labiekārtošanā, - palīdzība medikamentu iegādē, dienas centru pakalpojumi, - apmācības, nepieciešamība pēc iesaisties brīvā laika pavadāšanas aktivitātes (piem., kultūra u.c.</p>
<p>Personu ar garīgās attīstības traucējumiem (vai viņu ģimenes locekļu)</p>	<p>dienas un atbalsta centra pakalpojums, - grupu dzīvokļa (mājas) pakalpojums, specializētās darbnīcas pakalpojums, pavadona asistenta pakalpojums, atbalstīta darba pakalpojums, aprūpe mājas. - Dienas un atbalsta centra pakalpojums, - dienas un atbalsta centra pakalpojums, specializētās darbnīcas pakalpojums, - atbalsta un pašpalīdzības grupas, atbalstītā darba pakalpojums, sociālās rehabilitācijas programmas īstenošana.</p>
<p>Ģimeņu ar bērnu invalidu</p>	<p>Dienas un atbalsta centru pakalpojumi, - pavadona asistenta pakalpojums, - sociālas rehabilitācijas programmas īstenošana, - specializētā autotransporta pakalpojums sociālā darbinieka konsultācijas Ārstniecības iestādes, - aprūpe mājas, - siltu pusdienu piegāde mājas, - zupas virtuve, sociālā darbinieka konsultācijas sociālajā dienestā, - pansionāts. - Dienas un atbalsta centru pakalpojumi, - sociālā darbinieka konsultācijas Sociālajā dienestā, atbalsta un pašpalīdzības grupas, pavadona – asistenta pakalpojums, sociālās rehabilitācijas programmas īstenošana.</p>

Sociālajam dienestam būtu jāpārskata kritēriji sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu piešķiršanā.

K: SD saista visi iespējamie normatīvi, cilvēka vajadzības seko naudai, kas nav pietiekama. Strupceļš.

Visvairāk RPR ir ilgstošas sociālās un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā bērniem un pieaugušajiem, bet dzīvesvietā visizplatītākie ir dienas aprūpes centri un aprūpe mājās. Ir konstatējams, ka aprūpes mājās pakalpojums, ko saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu (23.pants) ir jānodrošina katrai pašvaldībai, visās RPR pašvaldībās netiek nodrošināts. No tā var secināt, ka sociālo pakalpojumu attīstība reģionā ir jāsaista ne tikai ar inovatīviem risinājumiem

atsevišķu mērķa grupu specifisko vajadzību apmierināšanā, bet arī tādu pakalpojumu ka aprūpes mājās attīstīšana. Pretējā gadījuma var rasties situācija, kad kādas mērķa grupas specifiskas vajadzības tiek apmierinātas, bet pakalpojums, kas ir nepieciešams lielākai daļai visu iedzīvotāju noteiktā dzīves posmā, netiek nodrošināts.

K: Institucionālisma gars ir ļoti spēcīgs. Šķiet, ka jēdziens inovatīvs risinājums un mērķa grupas specifiskās vajadzības ir kāda ekstra, kas nav tā vērtā, lai plānotu pakalpojumu sistēmu un paredzētu finansējumu. Ja lielākā daļa iedzīvotāju nesāņem atbilstošu pakalpojumu, nedrīkst ciest mazākā daļa, kas tā arī nekad neko tieši viņiem nepieciešamo nesāņems !!

Aptaujāto pakalpojumu saņēmēju atbildes uz jautājumu "Kā Jūs kopumā vērtējat sociālos pakalpojumus iedzīvotājiem savā pašvaldībā (pilsētā, novadā)?"

Tendences Rīgā

Rīgā, salīdzinot ar Jūrmalu un novadiem, ir mazāks apmierināto pakalpojumu saņēmēju loks (56 %) un attiecīgi lielāks neapmierināto pakalpojumu saņēmēju skaits (23 %). Vērtējot apmierinātību ar saņemtajiem pakalpojumiem pa konkrētām respondentu sociālajām grupām, jāatzīmē, ka **pilnībā ar pakalpojumu apmierinātas Rīgā visbiežāk bija tādas mērķa grupas kā personas ar funkcionāliem traucējumiem (35 %), no kurām visvairāk bija personas ar redzes traucējumiem .. 42.lpp**

K: Dominē vajadzības pēc sociālās palīdzības, materiālie pabalsti, ārstniecība u.c. Ekonomiskā situācija nosaka cilvēku vajadzības, kā arī neinformētība par sociālajiem pakalpojumiem un to iespējām - 49. lpp

2.3.1. Sociālo pakalpojumu skaits, veidi un saņēmēji

Esoša situācija RPR sociālo pakalpojumu nodrošinājumā ir ļoti dažāda. **Rīgā ir vislielākā sociālo pakalpojumu dažādība un visvairāk sociālo pakalpojumu sniedzēju no nevalstiskā sektora. Pārējās pašvaldības ir salīdzinoši neliela sociālo pakalpojumu daudzveidība. Pārsvārā pieejami ir ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā un tādi pakalpojumi dzīvesvietā kā dienas aprūpes centrs un aprūpe mājās. Tas liek secināt, ka sociālo pakalpojumu attīstība Rīgā un novados ir plānojama dažādā veidā.**

K: Novados ir institucionālītie pakalpojumi, DACi un aprūpe mājās un- viss!!?? Dominē tikai aprūpes līmenis, nekādas socializācijas, nekādas izglītības, nekādu personisko mērķu un potenciālu realizācijas iespēju cilvēkam ar invaliditāti.

RPR ir salīdzinoši liels skaits tādu sociālo pakalpojumu, kurus nevar pieskaitīt ne pie viena no MK 03.06.2003. noteikumos nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” minētajiem pakalpojumiem (Grafika nr. __ sadaļa „Cits”). Tas liek secināt, ka jau šobrīd pastāv situācija, ka **MK noteikumos minētais sociālo pakalpojumu veidu uzskaitījums nav pilnīgs un neietver visus iedzīvotāju vajadzībām atbilstošos pakalpojumus. Sadaļā „Cits” ir tādi sociālie pakalpojumi kā dienas centrs, specializētais transports, pavadonis – asistents, atbalstītā darba pakalpojums u.c., kuru iekļaušana normatīvajos aktos ir nepieciešama, lai normatīvi nostiprinātu šādu pakalpojumu kā sociālā pakalpojuma statusu -64.lpp**

K: nav slikti, ja cilvēku ar invaliditāti vajadzību izpētes rezultātā valsts normatīvos parādās konkrēti pakalpojumi un tos sabiedrība vairs neuzskata par specifiskiem ar nesaprotamu realizācijas mērķi un ieguvumiem ne tikai mērķa grupai, bet arī visai sabiedrībai.

Tāpēc sociālo pakalpojumu attīstīšana nevar vadīties tikai no piederības kādai mērķa grupai, bet ir jāņem vērā arī noteikta problemātika, ar kuru saskaras noteikts klientu loks - 65.lpp

Jāpiebilst, ka viens sociālais pakalpojums nereti saņem vairāku veidu finansējumu. Tātad pašvaldība ir lielākais sociālo pakalpojumu pircējs. Šāda situācija sociālo pakalpojumu attīstībā vienmēr būs saistīta ar katras konkrētas pašvaldības

finansiālajām iespējām. Alternatīva šādai situācijai ir valsts līdzfinansējums noteikta veida pakalpojumu nodrošināšanai - 66.lpp

K: minēts viens no alternatīvas aspektiem- valsts līdzfinansējums!

Rīgā Sociālais dienests ir izvietots 23 adresēs. Saskaņā ar sociālā darba speciālistu vērtējumu dienestu pieejamība personām ar invaliditāti pieejama ir 13 pakalpojuma sniegšanas vietas, vidēja pieejamība ir četros mikrorajona centros, slikta un loti slikta - sešos mikrorajona centros. -73.lpp

Kopumā RPR – Jūrmalā un novados Sociālais dienests ir izvietots 63 adresēs, no kurām 43 Sociālā dienesta telpas ir pielāgotas personām ar kustību traucējumiem, savukārt 20 ēkās personām ar kustību traucējumiem nav pieejamas. Tomēr jāatzīmē, ka telpu nepieejamība nav šķērslis saņemt sociālā darbinieka konsultāciju. Novados un pagastos, kur Sociālais dienests nav pieejams personām riteņkrēslā, sociālie darbinieki sniedz konsultācijas pie klienta dzīvesvietā vai citā klientam pieejamā vieta.

K: protams, ka konsultēt var visur, bet tieši Sociālā dienesta pieejamība ir kā kritērijs sabiedrības attieksmei pret cilvēkiem riteņkrēslā. SD pieejamība ir būtiska visos aspektos! Vidēji trešā daļa Sociālo dienestu Latvijā fiziski nav pieejami!? Pēc kā tas izskatās? Turklāt, novados vēl ir transporta, ceļu, pavadoņu un citas neesības...

2.3.3. Sociālo pakalpojumu sniedzēju darbinieku raksturojums

..sociālie aprūpētāji, sociālie rehabilitētāji un citi speciālisti kā sev būtiskāko atzīmējuši nepieciešamību padziļināt zināšanas vecu cilvēku aprūpē, kā arī aprūpes specifiku darbā ar personām ar kustību traucējumiem, gulošām personām un agresīviem klientiem. Līdzīgi kā sociālajiem darbiniekiem sociālajos dienestos un sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās darbiniekiem nozīmīga ir iespēja saņemt supervīziju, aktuālo informāciju par izmaiņām normatīvajos aktos, kā arī nepieciešams uzlabot saskarsmes prasmes. -89.lpp

K: Sociālā darba speciālisti izteikuši vēlmi pilnveidoties tikai aprūpes jomā, arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem, šķiet, vienīgā problēma ir nekvalitatīva aprūpe- un tā domā sociālie darbinieki!!? Normatīvi un aprūpe, diemžēl. Šis ir tas gadījums, kad defektu var pārveidot par efektu: piepildīt normatīvus ar alternatīvu saturu.

Lai panāktu pozitīvas pārmaiņas, pirmkārt, informācija par iespēju apgūt sociālā darbinieka profesiju jāizplata vīriešiem pievilcīgā veidā, izstrādājot informatīvos materiālus, jānodrošina arī vīrieša kā sociālā darbinieka attēlojums u.c. pasākumi - 90.lpp

K: varētu būt saistīts ar pavadoņa, asistenta pakalpojuma sniedzēju cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem un riteņkrēslā, īpaši domājot par pakalpojuma kvalitāti- klientam ir jābūt izvēlei sensitīvu pakalpojumu saņemšanā- tas būs vīrietis vai sieviete. Pakalpojums atbilstoši katra vajadzībām un paša klienta atbilstošāko izvēli.

Saskaņā ar LK koncepciju- adrese:

http://www.liepaja.lv/upload/brosura_neatkarigas_dzives_filozofija.pdf

Tātad situācijā, kad nepieciešamība pēc sociālajiem pakalpojumiem palielinās, pašvaldību budžetu ieņēmumu samazināšanās dēļ tiek samazināti izdevumi sociālajiem pakalpojumiem. 92.lpp

Lai sniegtu atbalstu iedzīvotājiem situācijā, kas izveidojusies globālās un Latvijas finanšu un ekonomikas krīzes rezultātā, ka arī vairāku nozaru strukturālo reformu rezultātā, valdība ir izstrādājusi Sociālās drošības tīkla stratēģiju, kas paredz ieviest ārkārtas drošības pasākumus vairākās jomās, tai skaitā: nodrošināt garantēto minimālo ienākumu (GMI) trūcīgajam personām, vienlaikus paaugstinot GMI līmeni; nodrošināt darba prakses vietas pašvaldībās, šādi veicinot nodarbinātību; nodrošināt veselības aprūpes pamata pakalpojumu un pamata medikamentu pieejamību trūcīgajam personām. Sociālās drošības tīkla stratēģijas darbības termiņš ir no 2009.gada 1.oktobra līdz 2011.gada beigām. - 94.lpp

K: Vienīgais arguments- ekonomiskā krīze. Visiem saprotams un pārlicinoši pierādīts, lai plānot alternatīvus risinājumus pat nemēģinātu vai arī tieši otrādi- kādam par alternatīviem risinājumiem jārūnā tieši ekonomisku apsvērumu kontekstā!

Arī LK koncepcijā apliecināts pozitīvs rezultāts nodarbinātības attīstībai- specializētās darbnīcas, sociālais uzņēmums, atbalstītais darbs, piemēram. Pēc attaisnojuma izskatās arī pamatotais finanšu slogs- parādi par Dienvidu tiltu Rīgā.

Negatīvas demogrāfiskās attīstības tendences, ka arī ģimenes vērtību izmaiņas sabiedrībā norāda par sociālo pakalpojumu un palīdzības nepieciešamības palielināšanos reģionā. Salīdzinoši lielais neatviešu īpatsvars starp reģiona iedzīvotājiem norāda uz visiem iedzīvotājiem saprotamas komunikācijas nepieciešamību sociālo pakalpojumu sniegšanā. Starp reģiona pašvaldību teritorijām pastāv būtiskas demogrāfiskās situācijas atšķirības. Salīdzinoši nelabvēlīgākas teritorijas pēc demogrāfiskās situācijas attīstības tendencēm (straujāka iedzīvotāju skaita samazināšanās, augstāka demogrāfiskā slodze, augstākais iedzīvotāju virs darbaspējas vecuma īpatsvars) ir Jaunpils novads, Alojās novads, Salacgrīvas novads, Kandavas novads, Mālpils novads, Saulkrastu novads, Engures novads. Arī Rīgas pilsētā vērojamas negatīvas demogrāfiskas situācijas attīstības tendences. Izvērtējot situāciju teritoriālā aspektā, redzams, ka salīdzinoši nelabvēlīgāka situācija ir Rīgas pilsētā un reģiona teritorijas, kas ir tālāk no Rīgas un lielajiem ceļiem. -95.lpp

K: Minēts, ka būtiska ir fiziskās vides pieejamība un infrastruktūras novados, kas tālu no lielajiem ceļiem un droši vien arī no mazajiem, jo, ne jau tikai ceļi ir nepieejamības iegansts. Tieši šajos reģionos ir nepieciešams vietējās varas atbalsts risinājumiem, kas izriet no konkrētās situācijas valstī un līdz ar to novados.

sociālo pakalpojumu un palīdzības nepieciešamība būs aktuāla ilgākā periodā. Saistībā ar bezdarba jautājumu, salīdzinoši problemātiskākas reģiona teritorijas ir Mālpils novads, Olaines novads, Salaspils novads, Inčukalna novads, Sējas novads, Limbažu novads, Alojās novads.

Nodokļa ieņēmumu samazināšanās liecina par sociālo vajadzību palielināšanos un par pašvaldību spēju finansēt dažādus sociālos pakalpojumus un palīdzību samazināšanos.. sagaidāms, ka arī turpmāk iedzīvotāju sociālās vajadzības palielināsies, bet pašvaldību spējas samazināsies. – 95.lpp

K: situācija tieši tāda, lai varētu attīstīt sociālos pakalpojumus un transformēt esošos pakalpojumus atbilstoši sociālekonomiskajai situācijai, izskatās, ka lejupslīde turpināsies uz nenoteiktu laiku.

Iedzīvotāji ar salīdzinoši augstiem ienākumiem, varētu būt arī potenciālie ziedotāji vietējā sabiedrībā samilzušu sociālo problēmu risināšanai. Taču tam nepieciešama pārlicība par pašvaldību godprātīgu, atbildīgu, atklātu un caurskatāmu darbību. Šobrīd iedzīvotāju uzticība publiskajam sektoram ir dramatiski zema.

..alternatīvo sociālo pakalpojumu ieviešanai un nodrošināšanai pašvaldībās nepieciešams cits no pašvaldību budžetu līdzekļiem neatkarīgs finansējums

K: doma laba un pamatota

Sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu pārstāvji par savam vajadzībām, kuras varētu risināt ar sociālo pakalpojumu nodrošinājumu, norāda arī tādas, kuras pieprasa dažādu jomu integrētu pielietojumu – apmācības, brīvā laika pavadīšanas aktivitātes (kultūras pasākumi, sporta aktivitātes), psiholoģiskais atbalsts, transporta nodrošinājums un pavadona asistenta pakalpojums, atbalsts nodarbinātības jautājumu risināšanā personām ar īpašām vajadzībām

u.c. Šādu vajadzību apmierināšanai ar citu profesionālo jomu integrāciju ir socializējošs mērķis, tāpēc ir nepieciešams pārskatīt pašreiz normatīvajos aktos noteikto sociālo pakalpojumu veidu uzskaitījumu un prasības sociālajiem

pakalpojumiem, lai pašvaldībām būtu iespēja radīt tādus sociālos pakalpojumus, kas pietiekoši elastīgi varētu pielāgoties iedzīvotāju vietējām vajadzībām.

ģimenēm ar bērnu invalīdu ir grūtības strādāt algotu darbu, jo sociālās aprūpes pakalpojumi vai pieskatīšanas pakalpojumi bērniem nav nodrošināti pienācīgā apmērā. Ir nepieciešams attīstīt dažāda darba režīma dienas aprūpes centrus, īpaši bērniem – invalīdiem.

K: konstatācijas līmenī būtiska problēma. Parādās jēdziens pieskatīšanas pakalpojumi-kopumā saprotams pakalpojuma uzdevums, bet ko nozīmē pieskatīt bērnu ar invaliditāti, nav skaidrots. Turpmāk tekstā minēti nepieciešamie speciālisti un pakalpojumi bērniem un viņu ģimenēm vardarbības un citos gadījumos. Bērns-invalīds paliek tikai pieskatīšanas līmenī -97.lpp

Paralēli aprūpes mājās saņēmējiem – pensijas vecuma cilvēkiem un personām ar kustību traucējumiem, aprūpes mājās pakalpojums ir nepieciešams arī tādām mērķgrupām kā vājredzīgie un neredzīgie, vājdzirdīgie un nedzirdīgie, ka arī ģimenes ar bērnu – invalīdu. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina aprūpes mājās veicēji ar dažādu specializāciju, lai darbinieki būtu apmācīti strādāt specifiski ar minētajām mērķa grupām.

K: izteikta orientācija uz aprūpes pakalpojumu

Konsultācijas bērnu audzināšanā Rīgā ir īpaši nepieciešamas tādām mērķa grupām kā nepilnam ģimenēm, daudz bērnu ģimenēm un ģimenēm ar bērnu invalīdu.

Labs sociālo prasmju uzlabošanas veids ir izglītojošās grupas jeb grupu darbs ar noteiktas prasmes izglītojošu mērķi.

vājdzirdīgajiem un nedzirdīgajiem. Tas norada uz sociālo prasmju trūkumu, kas raksturīgs šīm mērķa grupām. Šādas prasmes var apmācīt rehabilitācijas centros vai arī dienas centros dzīvesvietā īpaši apmācīti darbinieki.

Socializēšanās un sociālo saišu uzturēšana pārvietošanās ierobežojumu dēļ kā problēma ir būtiska tādām mērķa grupām kā personas ar kustību traucējumiem, aprūpes mājas saņēmēji, vājredzīgie un neredzīgie, vājdzirdīgie un nedzirdīgie, īpaši svarīgi šīm mērķa grupām ir tādi sociālie pakalpojumi, kas ir versti uz atbalstu pārvietojoties – pavadoņi asistenti, specializētais transports, vai arī tikšanās ar citiem cilvēkiem sava dzīvesvietā vai iespējami tuvu tai, piemēram, dienas centros. Jūrmalā un novados šo problēmu kā piemītošu tuviniekiem ir atzīmējuši 6,7% respondentu no ģimenes ar bērnu – invalīdu. Tas var liecināt par to, ka ģimenēm ar bērnu – invalīdu satikšanās ar citiem cilvēkiem pārvietošanas grūtību dēļ ir apgrūtinātāka, nekā šai mērķa grupai Rīgā. -98.lpp

Konsultācijas psiholoģisku problēmu dēļ īpaši ir nepieciešamas tādām mērķa grupām kā no vardarbības cietušie, nepilnas ģimenes, jaunieši pēc ārpusģimenes aprūpes, personas ar atkarības problēmām, bezpajumtnieki, personas ar funkcionāliem traucējumiem, ģimenes ar bērnu – invalīdu, bezdarbnieki, daudz bērnu ģimenes, bezdarbnieki, vājdzirdīgie un nedzirdīgie un pirmspensijas vecuma cilvēki. Tas liecina par to, ka lielākā daļa iedzīvotāju no sociālās atstumtības riskam pakļautajām grupām saskaras ar nepieciešamību saņemt psihosociālu palīdzību, kas ir viens no sociālā darba virzieniem, kura nolūks ir palīdzēt indivīdam un ģimenei risināt starppersonu un sociālās vides problēmas, sniedzot psiholoģisku un sociālu atbalstu. Un šāda veida sociālais atbalsts ir jāsaņem tuvu dzīvesvietai, lai tas būtu efektīvs un iedzīvotāju vajadzībām atbilstošs. psihosociālā palīdzība ir svarīgāka rīdziniekiem, vai arī Jūrmalas un novadu iedzīvotāji ar šāda veida atbalstu nav tik pazīstami. -98.lpp

Sociālo pakalpojumu saņēmēji pirmām kārtām vēlas palielināt iespējas saņemt sociālo palīdzību pamatvajadzību nodrošināšanai, t.sk., pārtika, apģērbs, dzīvesvieta, apkure, komunālie maksājumi u.c. Līdz ar to īpaši šī brīža ekonomiskas krīzes

apstākļos būtu svarīgi attīstīt alternatīvus pakalpojumus, kas sniegtu ieguldījumu šo pamatvajadzību apmierināšanā.

K: interesants alternatīvo pakalpojumu nepieciešamības apliecinājums-kā ieguldījums pamatvajadzību apmierināšanai, respektīvi, attīstot alternatīvu pakalpojumu, būs mazāk jātērē nauda krīzes situācijā. Tāds varētu būt krīzes situācijas risinājums, bet nevis alternatīvu pakalpojumu attīstība un iekļaušana sociumā

Sociālo pakalpojumu saņēmēji Rīgā, Jūrmalā un novados par nepieciešamāko sociālo pakalpojumu uzskata Sociālā darbinieka konsultācijas Sociālajā dienestā. **Jūrmalā un novados par sev nepieciešamiem pakalpojumiem uzskata arī dienas un atbalsta centru pakalpojumus, naktspatversmes un patversmes pakalpojumus, kā arī aprūpes mājās pakalpojumu, ko īpaši norada tieši ģimenes ar bērnu invalīdu, personas ar funkcionāliem traucējumiem, no vardarbības cietušie un personas ar atkarības problēmām. Bezpajumtnieki un no ieslodzījuma vietām atbrīvotajiem norādījuši, ka viņiem visvairāk nepieciešams zupas virtuves un patversmes pakalpojums, turklāt būtu jāattīsta patversmes pakalpojums, kurš būtu pieejams arī diena.**

– **Ģimenes ar bērnu invalīdu, personas ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī no vardarbības cietušas personas par sev visvairāk nepieciešamām uzskata atbalsta un pašpalīdzības grupas.**

K: nepieciešams līdzīgo atbalsts, tātad cilvēkiem ar funkciju traucējumiem atbalsts un sapratne, pieņemšana ir visbūtiskākā. Var secināt, ka sabiedrībā šie cilvēki jūtas kā svešinieki.

Pavadoņa – asistenta pakalpojumu par nepieciešamu uzskata ģimenes ar bērnu invalīdu, personas ar funkcionāliem traucējumiem, t.sk. personas ar kustību, redzes, dzirdes traucējumiem un aprūpes mājas saņēmēji. -99.lpp

Sociālā darba speciālistiem ir būtiski arī apgūt un pilnveidot prasmes darbā ar tādām mērķa grupām ka personas – ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem, personas ar garīgās attīstības traucējumiem -100.lpp

Fokusgrupu sanāsmēs tika aicināti RPR sociālo pakalpojumu sniedzēji gan no valsts, gan pašvaldības, gan nevalstiska sektora un pakalpojumu saņēmēju intereses pārstāvošas organizācijas. Fokusgrupu rezultātā tika identificēti dažādi iespējamie sociālas atstumtības riskam pakļauto personu problēmu risinājumi:

KOPIENAS CENTRI- K: nav pieminēta invaliditāte

MOBILĀS PALĪDZĪBAS BRIGĀDE- Veselības problēmas, aprūpes epieciešamība – personām ar funkcionāliem traucējumiem un demenci, asistentu trūkums invalīdiem; Individuālās konsultācijas mājokļa, vides pielāgošanā cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem; Invalīdu asistentu pakalpojumi; Speciālā transporta pakalpojumi

UZTICĪBAS TELEFONS, KRĪZES TELEFONS, INFORMATĪVAIS TELEFONS

K: nav pieminētas personas ar invaliditāti

PUSCEĻA MĀJAS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina · Mājokļa problēma; sociālo dzīvokļu trūkums

· Psihosociālā atbalsta trūkums. Psihologi ir maksas. · Pašaprūpes iespēju nodrošināšana. · Motivācijas trūkums mainīt kaut ko, izolēšanās no

Sabiedrības · Atstumtība no ģimenes puses · Nav mājokļa ar pielāgotu vidi

· Nav asistentu · Trūkst speciālais transports; transporta pakalpojumu

nepietiekamība un neatbilstība (īpaši cilv. ar kustību traucējumiem) · Sociālā izolētība; „Pusceļa mājas” cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem - sniedz iespēju atgriezties savā pašvaldībā pēc ilgstošas uzturēšanās stacionārā vai ilgstošas ārstēšanās. Nodrošināta pastāvīga personāla klātbūtne

DIENAS CENTRS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina · Sociālā izolētība · Bērnu uzraudzības, pieskatīšanas problēma · Nav iespēja, kur vecos cilvēkus atstāt pa dienu, kamēr pārējie ģimenes locekļi strādā · Nav brīvā laika pavadīšanas iespēju · sociālās rehabilitācijas

pakalpojumi · bezmaksas psihologa pakalpojumi · medicīniskie pakalpojumi · Individuālās konsultācijas mērķa grupas personām pēc smagām saslimšanām, insultiem, pašaprūpes nodrošināšanai. · mērķa grupas personu pašnovērtējuma celšanas programmas, · attīstīt prasmes saskarsmē ar darba devēju, prasmes iekļauties darba tirgū, · Dienas nodarbinātības centri konkrētai mērķa grupai vai arī jauktām mērķa grupām, lai veicinātu nodarbinātību mērķa grupas personām, · algoti nodarbību vadītāji

· nepieciešamā materiālā bāze · sociālā rehabilitētāja pakalpojumi

K: minētas ļoti būtiskas problēmas, ko risina DC pakalpojums, bet attīstīt prasmes, motivācijas programmas u.c. labas lietas ir jāprecizē, jo cilvēkiem ar invaliditāti, te gan atkal minēti funkcionālie traucējumi, programmas būs atšķirīgas un speciālistu prasmes un zināšanas arī nepieciešamas īpašas.

APMĀCĪBU PROGRAMMAS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

· Nav invalīdu asistentu Pakalpojuma apraksts · Piesaista dažādus speciālistus, piem., psihologs, medicīnas speciālisti, ergoterapeits, sociālais darbinieks u.c.)

· individuālas apmācības pašaprūpes veicināšanai, piesaistot ergoterapeitu

· Apmāca invalīdu asistentus (visiem funkcionālo traucējumu veidiem)

· Organizēt speciālus apmācības kursus soc.darba speciālistiem darbam ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. · Sociālo darbinieku un ģimenes locekļu izglītošana zīmju valodas apguvei (saprota veidā). ·

ATBALSTA UN PAŠPALĪDZĪBAS GRUPAS, INTEREŠU GRUPAS

· Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļi

· Problēmas, kuras risina psiholoģiskas problēmas; saskarsmes problēmas

· Tuvinieku prasmju trūkumus ikdienas aktivitāšu veikšanā

· Pakalpojuma apraksts. Maksimāli tuvu cilvēka dzīvesvietai. Pašvaldībai nodrošināt bezmaksas telpas atbalsta grupu darbībai

ATBALSTA PERSONU, ASISTENTU, PAVADOŅU PAKALPOJUMI

Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina - Trūkst asistenti

Pakalpojuma apraksts- pārraudzīt personas ar funkcionāliem traucējumiem darba gaitas un sniegtu atbalstu. Atbalsts lēmumu pieņemšanā. Pavadoņu dienests.

Asistentiem jābūt pieejamiem visiem funkcionālo traucējumu veidiem

· Vēlams ļaut pašam klientam pašam izvēlēties asistentu.

REHABILITĀCIJAS CENTRS- Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina- Cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem nav prasmju

dzīvot pilnvērtīgu dzīvi atbilstoši savām spējām medicīniskā un sociālā rehabilitācija

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANAS KAMPAŅAS- Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina Sabiedrības noraidošā attieksme, stereotipi, Ģimenes ārsti nav informēti par ģimenēm pieejamajiem pakalpojumiem. Mērķa grupas neinformētība par pakalpojumiem Stereotipi par cilvēkiem ar invaliditāti

· Ģimenes ārstu informēšana par ģimenēm pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem.

· Informatīvo materiālu publicēšana un darbs ar sabiedrību

· savstarpējās sapratnes veicināšanai (destigmatizācijas programmas)

· Žurnālista vispusīgs izpētes darbs katrā individuālā gadījumā pirms publicēšanas neveidojot sensācijas, stereotipiskus apgalvojumus

· informatīvais darbs visos līmeņos – no bērnu dārza līdz deputātiem

INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA- Visas mērķa grupas

Problēmas, kuras risina *K: līdz ar to arī problēmas, kuras risina ir vērstas uz visām sabiedrībā identificētajām problēmām un viss kā jau zināms, nekad nav viss...*

BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANAS AKTIVITĀTES- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina Trūkst brīvā laika pavadīšanas pasākumi
Pakalpojuma apraksts kultūras aktivitāšu apmeklēšana, fiziskās aktivitātes; ekskursijas; nometnes, asistenta pakalpojumi. Organizēt pasākumus visiem kopā, neizdalot pasākumus tikai invalīdiem, lai mazinātu sabiedrības aizspriedumus

Tematiski pasākumi (arī izglītojoši) mērķa grupai ar ģimenes locekļiem

K: skaidri redzams mērķis-visi brīvā laika pavadīšanas pasākumi ir plānoti kā integratīvi, reāls sabiedrības izglītošanas virziens.

SOCIĀLĀ MĀJA, SOCIĀLIE DZĪVOKĻI- nav minēti invalīdi

KRĪZES CENTRS- nav minēti invalīdi

SPECIALIZĒTĀ TRANSPORTA PAKALPOJUMS- Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina-Transporta problēmas,

Pakalpojuma apraksts -kopā ar asistenta pakalpojumu Varētu būt viens pakalpojuma sniedzējs uz rajonu vai reģionu

APRŪPES PAKALPOJUMI DZĪVESVIETĀ- ģimenes ar bērnu invalīdu, personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina-Aprūpes nepieciešamība – personām ar funkcionāliem traucējumiem un demenci

Pakalpojuma apraksts Aprūpes pakalpojumu dzīvesvietā paplašināšana un attīstīšana; privāto aprūpes pakalpojumu attīstība; sociālās aprūpes pakalpojuma pēctecības nodrošināšana (sagatavošana institucionālajai aprūpei)

aprūpes pakalpojumi diennakti, kas nodrošina, ka ģimenes locekļi var atstāt uz vienu līdz vairākām dienām aprūpējamo vienu ar aprūpētāju (Atpūtas brīdis piederīgajiem)

K: aprūpes pēctecība plānota vienā virzienā- institucionālai aprūpei

DROŠĪBAS POGA-personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina Aprūpes nepieciešamība – personām ar funkcionāliem traucējumiem un demenci

Pakalpojuma apraksts Aprūpes pakalpojumu dzīvesvietā paplašināšana un attīstīšana

MĀJOKĻA PIELĀGOŠANAS PAKALPOJUMI-personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina -Nepielāgots mājoklis atbilstoši funkcionālajām spējām

BRĪVPRĀTĪGO KUSTĪBA-nav minēti invalīdi

BĒRNU UZRAUDZĪBAS GRUPAS, AUKLĪŠU SERVISS-nav minēti bērni-invalīdi

JAUNIEŠU MĀJAS-nav minēti invalīdi

GRUPU DZĪVOKĻIS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina -Mājokļa trūkums; Atbalsta personu trūkums; sociālā atbalsta trūkums. Cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem nepielāgoti mājokļi

Pakalpojuma apraksts -. Personas ar funkcionāliem traucējumiem - Grupu mājas vajadzētu izveidot pie esošajiem pansionātiem. Jo katrā pašvaldībā nav iespējas. Atsevišķās pašvaldībās varētu atsevišķiem dzīvokļiem piešķirt šāda dzīvokļa statusu. Grupu mājās cilvēks mācās būt patstāvīgs; ar periodisku

atbalstu mērķa grupas personām, kurām nepieciešams periodisks, īslaicīgs atbalsts. Grupu dzīvokļos atsevišķas telpas aprīko kā servisa dzīvokļus. Valsts finansiālais atbalsts šādu dzīvokļu izveidei Speciālistu atbalsts šo dzīvokļu iemītniekiem

SPECIALIZĒTĀS DARBNĪCAS, ATBALSTĪTAIS DARBS, DIENAS NODARBINĀTĪBAS CENTRI- nav minēti invalīdi

PANSIJA, SERVISA DZĪVOKĻIS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina-Nav servisa dzīvokļi ar pielāgotu vidi, nav grupu dzīvokļi, Trūkst asistenti Trūkst speciālais transports; transporta pakalpojumu

nepietiekamība un neatbilstība (īpaši civ. ar kustību traucējumiem) Sociālā izolētība
Pakalpojuma apraksts- Aprūpe pansijas tipa dzīvoklī (kas pielāgots cilvēku ar invaliditāti vajadzībām) ar asistenta pakalpojumiem pēc pieprasījuma (pusceļa mājas ideja ceļā uz pensionātu); Klients var dzīvot patstāvīgu dzīvi un veikt ikdienas aktivitātes. Nodrošināta arī speciālā transporta pieejamība

ATBALSTĪTĀ DARBA BIROJS- Personas ar garīga rakstura traucējumiem
Problēmas, kuras risina- Trūkst nodarbinātības veicinošo pasākumu, nav darbu koordinēšana un apmācītu speciālistu atbalsts cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem

Pakalpojuma apraksts - mazkvalificēto darbu (trauku mazgātājs, sētnieks u.c.) datu bāze (kontaktēšanās ar darba devējiem) Cilvēku ar garīgās attīstības traucējumiem sagatavošana, motivēšana darba pienākumu veikšanai Speciāli sagatavotas personas seko līdz cilvēkam ar garīga rakstura traucējumiem darba procesā, palīdz ieiet darba ritmā.

VIENAS PIETURAS AĢENTŪRA CILVĒKIEM AR FUNKCIONĀLIEM TRAUCĒJUMIEM- Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina- Nav vienā vietā pieejama informācija katram saprotamā valodā, veidā

Pakalpojuma apraksts- Speciālists konsultē interesētus par atbalsta sistēmām un informāciju saistībā ar cilvēkiem ar invaliditāti.

PROGRAMMAS CILVĒKIEM AR DRAUDOŠU INVALIDITĀTI- cilvēkiem ar draudošu invaliditāti

AUDŽU ĢIMENES, VIESĢIMENES, ATBALSTA ĢIMENES-*nav minēti invalīdi*

ATELPAS BRĪŽA PAKALPOJUMS- Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem

Problēmas, kuras risina- Nav atbalsta ģimenei, kura sniedz aprūpi tuviniekam ar funkcionāliem traucējumiem

SUŅU – PAVADOŅU SKOLA- Personas ar redzes traucējumiem

ELASTĪGAS DARBA FORMAS- Personas ar funkcionāliem traucējumiem

Personas, kam jā rūpējas par ģimenes locekļiem diennakti

Pakalpojuma apraksts - nodrošināt darbu dzīvesvietā, izmantojot internetu, telefonu

Rīgā: kvantitatīvi attīstāmie pakalpojumi:

atbalstītā darba pakalpojumus – ne tikai personām ar garīgā rakstura traucējumiem, bet arī cilvēkiem ar dzirdes un redzes traucējumiem, bezpajumtniekiem un personām ar dažādiem citiem funkcionāliem traucējumiem, specializētās darbnīcas un dienas nodarbinātības centrus (piemērotāko profesiju individuālā piemeklēšana un apgūšana) ne tikai personām ar garīga rakstura traucējumiem, bet arī cilvēkiem ar dzirdes un redzes traucējumiem, ka arī personām ar dažādiem citiem funkcionāliem traucējumiem, institucionālos īslaicīgas uzturēšanas mītnes pakalpojumus līdz diviem mēnešiem gadā ne tikai bērniem – invalīdiem, bet arī personām ar garīga rakstura traucējumiem un personām ar citiem funkcionāliem (multipliem) traucējumiem. -101. lpp

K: funkcionālie traucējumi minēti dažādos kontekstos, vēl viens variants- dažādiem citiem vai multipliem funkcionāliem traucējumiem. Dokumentos būtu labi, ja funkcionālie traucējumi būtu definēti tā, lai ir saprotams, kas tie ir

Pie pakalpojumiem, kuriem ir nepieciešams attīstīt specializāciju, speciālisti nosauca:

_ Aprūpes mājās vai pieskatīšanas pakalpojumus – nepieciešama specializācija bērna – invalīda aprūpē un apmācība aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā ģimenes locekļiem un tuviniekiem, kuri kopj personu, kurai nepieciešama palīdzība pašaprūpē un ikdienas darbu veikšanā, _ pavadoņa – asistenta pakalpojumus – nepieciešama specializācija bērna – invalīda, personu ar redzes traucējumiem, personu ar garīga

rakstura traucējumiem un cilvēku ar kustību traucējumiem apkalpošana; – specializēta transporta pakalpojumus – nepieciešama īpaša apmācība bērna – invalida un personu ar kustību traucējumiem apkalpošana. Sociālo pakalpojumu sniegšanā iesaistīto *darbinieku apmācība* ir nepieciešama šādās jomās:

- _ darba ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem;
- _ darba ar ģimeni, kura ir bērns invalīds;
- _ darba ar cilvēkiem ar redzes traucējumiem;
- _ regulāra kvalifikācijas celšana, padziļinātas zināšanas, specifikācija darbam ar dažādām mērķa grupām (cilvēkiem ar atkarības problēmām, personām ar garīga rakstura traucējumiem, ar agresīviem ģimenes locekļiem). -102. lpp

K: tiek lietots jēdziens cilvēki ar kustību traucējumiem, bet ar ko viņi atšķiras no funkcionālo traucējumu jēdziena, nav skaidrs.

Iespējamie risinājumi Jūrmalā un novados:

īslaicīgas uzturēšanās mītnes, atelpas brīža pakalpojums un auklīšu dienests, kas ļautu ģimenes locekļiem uz laiku no pāris stundām līdz vairākām diennaktīm savus piederīgos, kam nepieciešama diennakts uzraudzība, piemēram, cilvēkus ar invaliditāti vai ilgstošiem veselības traucējumiem. Brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanai, kā arī dažādu prasmju attīstīšanai tika piedāvāts attīstīt dienas centrus ar dažādām specializācijām (veciem cilvēkiem, bērniem, bezpajumtniekiem, cilvēkiem ar invaliditāti u.c.), organizēt dažādas nometnes, attīstīt atbalstīto darbu, specializētās darbnīcas, dienas nodarbinātības centrus, kā arī piedāvāt brīvā laika bankas pakalpojumu, kad pašvaldības bezmaksas piedāvā telpas dažādām sabiedriskam norisēm.

K: lieto jēdzienu cilvēki ar invaliditāti. Nav konsekvences jēdzienu definīcijās

Specifisku problēmu (alkoholisms, narkomānija, līdzatkarība, dažādas psiholoģiskas problēmas, vardarbība, invaliditāte, bezpajumtniecība u.c.) risināšanai tika ierosināts organizēt šlirču apmaiņas punktus, meta dona kabinetus, atbalsta un pašpalīdzības grupas, attīstīt atkarību profilakses centru, krīzes centru, sociālās rehabilitācijas centru, grupu dzīvokļu, pusceļa māju un patversmju pakalpojumus, veidot komūnas un SOS ciematus noteiktam mērķa grupām, atbrīvošanas skolu, kura personām, kas tikko atbrīvotas no ieslodzījuma, tiek attīstītas dažādas sociālās prasmes, jauniešu mājās jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, sniegt mājokļa pielāgošanas pakalpojumus, nodrošināt iespējas dzīvot servisa dzīvokļos, organizēt mājokļu apmaiņas programmas starp pašvaldībām vardarbība cietušām personām, suņu – pavadoņu skola, kura tiek specialī sagatavoti suni, kas veic pavadoņa funkciju, un pavada ikdienu cilvēku ar funkcionāliem, īpaši redzes traucējumiem.

K: šeit invaliditāte tiek nodēvēta par specifisku problēmu

vide nav pielāgota viņu specifiskajiem funkcionālajiem traucējumiem vai arī transporta infrastruktūra nav attīstīta tuvu viņu dzīvesvietai, tika ierosināts attīstīt arī specializētā transporta pakalpojumus.

K: parādās vēl arī specifiskie funkcionālie traucējumi

būtiski ir veidot sabiedrības izglītošanas kampaņas-103. lpp

K: kampaņas jau izklauās apšaubāmi, sabiedrībai nepieciešama mūžizglītība un tā jāorganizē citām metodēm

Alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības modeļu apraksts un analīze:

3.3. Alternatīvu sasaiste ar RPR attīstības programmu un citu nozaru attīstības programmām un tajās noteiktajam prioritātēm: -123.lpp

Ar Rīgas domes 15.11.2005. lēmumu Nr.584 (prot. Nr.26, 7.§) apstiprināta Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam.- **Veicināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību, Nodrošināt personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un**

sociālo rehabilitāciju, pilsētas sociālās informācijas sistēmas attīstību un pieejamību. Programmā plānotie pakalpojumi un pasākumi paredz daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību, paredzot pusceļa māju un grupu māju izveidi, savukārt personām ar īpašām vajadzībām un veciem cilvēkiem paredzēti tādi pakalpojumi kā kopienas centri katrā pagastā, ka arī dienas aprūpes centru izveide un citi alternatīvi sociālie pakalpojumi

Rīgas attīstības programma 2006.- 2012.gadam ir izstrādāta saskaņā ar Rīgas domes 2002.gada 4.juniņa lēmumu Nr.1385 - (protokols Nr.57,59.§) "Par Rīgas attīstības plāna 2006.- 2018.gadam izstrādes uzsākšanu- **pilnveidot pavadoņa asistenta pakalpojumu personām ar funkcionāliem traucējumiem.**

Ar Rīgas domes 15.04.2008. lēmumu Nr.3566 (prot. Nr.96, 7.§) "Par Rīgas pilsētas sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sistēmas attīstības stratēģija 2008.-

2013. gadam" apstiprināšanu.- Attīstības virzieni darba ar veciem ļaudīm **un invalīdiem: Visiem iedzīvotājiem jārada vienlīdzīgas iespējas realizēt savas vēlmes un vajadzības, lai dzīvotu cilvēka cienīgu dzīvi. Jārada vienādas iespējas integrēties sabiedrībā personām ar īpašām vajadzībām, kompensējot atbilstošo apgrūtinājumu, veicinot neatkarību un dzīves kvalitātes uzlabošanu. Bērnu ievietošana institūcijās pieļaujama tikai gadījumos, kad cita veida aprūpe nav iespējama, institucionālai aprūpei jānodrošina pēc iespējas ģimeniska vide.** -124.lpp

Izstrādes stadija Ādažu novada attīstības programma 2010 -2021. gadam (turpmāk – attīstības programma)- **Dienas aprūpes centrs bērniem ar invaliditāti., Grupu dzīvoklis.**

Kandavas novada attīstības programma, 2004. gads -**Sekmēt sabiedrības integrācijas procesus, Programmā plānotas aktivitātes veidos labvēlīgus priekšnosacījumus nodarbinātības veicināšanai personām ar funkcionāliem traucējumiem.**

"Keguma novada teritorijas plānojums 2003.- 2015.gadam", domes 02.12.2009.lemums- **Nodarbinātības veicināšana personām ar īpašām vajadzībām. 3. Personāla apmācīšana darbam cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, riska un sociāli atstumtām iedzīvotāju grupām., specializēto darbnīcu, atbalstītā darba pakalpojuma izveide personām ar funkcionāliem traucējumiem ar mērķi sekmēt minētās mērķa grupas nodarbinātību.**

Ķekavas pagasta attīstības programma 2008. -2020.gadam- **Dienas centrs personām ar garīgās attīstības traucējumiem., dienas aprūpes centru personām ar funkcionāliem traucējumiem, Programmā ir plānots ģimenes asistenta pakalpojums, krīzes istabas un krīzes centrs, daudzfunkcionāls sociālās rehabilitācijas centrs un citi pakalpojumi ar mērķi sniegt nepieciešamo sociālo un psiholoģisko atbalstu**

K: plānoti pakalpojumi, tiklab cilvēkiem ar vai bez invaliditātes. Pirmo reizi dokumentā minētas krīzes istabas- kas tās ir, skaidrojuma nekur nav

Tiek izstrādāta Limbažu novada attīstības programma- **Programma paredz piedāvāt arī atbalsta un izglītojošās grupas personām ar funkcionāliem traucējumiem**

Mālpils novada teritorijas plānojuma 2008.- 2020.gadam grafiska daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi"- **dienas aprūpes centru personām ar funkcionāliem traucējumiem**

Mārupes pagasta attīstības plāns 2002-2014 – Mārupes pagasta attīstības programma- **Integratīvi pasākumi paaugstināta sociālā riska grupām - cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. , pavadoņa – asistenta pakalpojums, specializētās darbnīcas, pusceļa mājas, aprūpe mājās un citi pakalpojumi.**

Olaines pilsētas attīstības programma, 28.09.2005.,- **1. Sociālā aprūpes centra izveide, 2. Aprūpes mājās pakalpojuma attīstība. 3. Sociālo dzīvokļu izveide. 4. Alternatīvo pakalpojumu attīstīšana Olaines pilsētas teritorijā. Olaines pilsētas attīstības programma un Jaunolaines attīstības programma atbilst Programmas alternatīvu ietvaros plānotajiem pakalpojumiem: aprūpes mājās pakalpojuma nodrošināšanā un attīstība (darbinieku apmācība darbā ar bērniem invalīdiem, personām ar garīga**

rakstura traucējumiem), drošības pogas pakalpojuma ieviešana. Savukārt alternatīvo pakalpojumu attīstība Olaines novada teritorija sasaucas ar mērķiem un rezultātiem – izstrādāt daudzveidīgu alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības modeļus laikam no 2010. līdz 2016.gadam, balstoties uz Rīgas plānošanas reģiona dzīvojošo sociālās atstumtības riskam pakļauto personu pieprasījuma pēc alternatīvajiem sociālajiem pakalpojumiem un pašvaldības esošo sociālo piedāvājuma analīzi

Ropažu attīstības Sociālā dienesta kapacitātes pilnveidošana. **Ropažu attīstības programma 2006. -2018.gadam** Programmas alternatīvu ietvaros plānotajam aktivitātēm –piedāvāt mācību programmas darbinieku specializācijai darbā ar sociālās atstumtības riskam pakļautām mērķa grupām –darbā ar personām ar funkcionāliem traucējumiem.

2004. gada 17. decembrī apstiprināts Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības programma- **Veidot organizācijas vai interešu grupas noteiktu sociālo slāņu (invalidi, represētie u.c.) aktivizēšanai un integrācijai.**

K: cilvēki ar invaliditāti definēti kā sociālais slānis- nav dzirdēts šāds variants.

Siguldas novada attīstības programma 2007.-2019. gadam- **Specializētās darbnīcas personām ar funkcionāliem traucējumiem, nodrošināt bērniem invalīdiem izglītības iespējas (no pirmsskolas līdz profesionālai apmācībai) pēc iespējas tuvu dzīves vietai.**

K: plānoti pakalpojumi un programmas, kā arī dažādas sociālās situācijas un risinājumi, bet nav minēti cilvēki ar invaliditāti un tieši viņiem plānotie risinājumi

Tukuma novads Tukuma pilsētas attīstības programma 2005.- 2012.gadam.- **Sociālā centra izveide un pilnveide. Centrā tiks nodrošināti sociālie pakalpojumi invalīdiem, personām bez dzīvesvietas, personām, kas atgriezušas no ieslodzījuma, bērniem un sievietēm, kas cietušas no vardarbības, jauniešu centrs, pensionāru dienas centrs.**

K: minēts viens sociālais centrs personām ar ļoti atšķirīgām vajadzībām, kā tas varētu izskatīties dabā, grūti iedomāties

Programmas alternatīvu ietvaros nodarbinātības veicināšanai ir plānota specializēto darbnīcu, atbalstītā darba pakalpojuma izveide personām ar funkcionāliem traucējumiem ar mērķi sekmēt mīnētās mērķa grupas nodarbinātību. -131.lpp

IZVELETAIS RISINAJUMS

Ir paredzēts, ka atsevišķi sociālo pakalpojumu veidi var ietvert sevi cita sociālā pakalpojuma pazīmes (piemēram, kopienas centrs var ietvert sevi atbalsta grupas, higiēnas centru, specializēto transportu, aprūpes mājas un pavadoņa – asistenta pakalpojumu koordinēšanu u.c.; dienas centri var ietvert atbalsta grupas, higiēnas centru; specializētās darbnīcas var ietvert specializētā transporta pakalpojumu un pavadoni – asistentu; atkarību profilakses pasākumi var ietvert atbalsta grupas un tml.), ja tas ir atbilstoši vietējo iedzīvotāju vajadzībām un pašvaldībā pastāvošajām iespējām (piemēram, telpu ierobežojumi). Tomēr sociālo pakalpojumu apraksti paredz arī iespēju atsevišķi attīstīt katru no sociālo pakalpojumu veidiem:

Alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības modeļos iekļauto sociālo pakalpojumu veidi un to apraksti- 7. pielikums

Programmas 4.nodaļā, balstoties uz iepriekšējā nodaļā veikto modeļu analīzes secinājumiem un pamatojoties uz RPR pašvaldību sociālo pakalpojumu speciālistu rekomendācijām, kā arī atbilstoši attiecīgās pašvaldības iedzīvotāju specifiskajam vajadzībām un RPR pašvaldību Sociālo jautājumu komiteju lēmumiem, iekļauti 30 alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstības modeļi katrā RPR pašvaldībā.

Jo m a	Pakalpojuma veids	Esošie pakalpojumi	Plānotie pakalpojumi
Mājo kli	Servisa dzīvoklis Grupu	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Salacgrīva, Ogre, Lielvārde, Ik

s	dzīvoklis/māja		šķīle, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Olaine, Baldone, Stopiņi, Sigulda, Ādaži, Inčukalns, Mālpils, Ropaži, Sēja
	Dzīvoklis ar periodisku atbalstu		
	Pusceļa mājas (dažādām m.gr.)	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Ogre, Ikšķīle, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Baldone, Sigulda, Ādaži, Carnikava, Inčukalns,
	DC; DAC	Rīga, Jūrmala, Tukums, Limbaži, Aloja, Salacgrīva, Ogre, Ikšķīle, Babīte, Mārupe, Olaine, Sigulda, Inčukalns, Carnikava, Garkalne, Saulkrasti	Kandava, Engure, Jaunpils, Baldone, Stopiņi, Salaspils, Mālpils, Sēja, Ropaži
	Atbalstītais darbs		Rīga
	Specializētās darbnīcas		Rīga
	Sociālie uzņēmumi/firmas		
TranSPORTS	Transporta pakalpojumi	Rīga, Jūrmala, Salacgrīva,	Limbaži, Aloja, Ogre, Lielvārde, Ikšķīle, Kandava, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Olaine, Baldone, Stopiņi, Salaspils, Sigulda, Carnikava, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Sēja, Saulkrasti, Ropaži,
Tehniskie palīgīdzekļi	Tehniskie palīgīdzekļi/palīgtehnoloģijas		
Atbalsta pakalpojumi. At	Asistenti	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Ogre, Ikšķīle, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Baldone, Stopiņi, Sigulda, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Mālpils, Sēja, Ropaži
	Pavadonis	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Ogre, Ikšķīle, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Baldone, Stopiņi, Sigulda, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Mālpils, Sēja, Ropaži,
	Kontaktper	Rīga	

balsts ģime nei	sona (atbalsta p.)		
	Īsa laika uzturēšanās vietas Atelpas brīža pakalpojumi	Jūrmala, Tukums , Sigulda,	Rīga, Limbaži, Aloja, Ogre, Ikšķile, Kandava, Engure, Jaunpils, Babīte, Baldone, Stopiņi, Carnikava, Garkalne, Inčukalns, Sēja, Ropaži,
	Atbalsta grupas (pašpalīdzības grupa, kā nākamais attīstības solis)	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Salacgrīva, Ogre, Ikšķile, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Olaine, Baldone, Stopiņi, Sigulda, Ādaži, Carnikava, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Mālpils, Sēja, Ropaži, Saulkrasti
Citi pa kal poj umi	Krīzes centri		
	Darbinieku apmācība darbam ar garīga r. tr.		Olaine, Ropaži
	Bērnu- invalīdu izglītības iespējas		Sigulda
	Mobilā brigāde	Rīga, Salacgrīva,	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Ogre, Lielvārde, Ķegums, Ikšķile, Babīte, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Mārupe, Olaine, Baldone, Stopiņi, Salaspils, Garkalne, Krimulda,
	Kopienas centrs		Rīga, Salacgrīva, Ķegums, Ikšķile, Engure, Babīte, Salaspils, Sigulda, Inčukalns, Krimulda, Jūrmala, Ogre, Ķegums, Kandava, Tukums, Jaunpils, Baldone, Ādaži, Carnikava, Saulkrasti, Sēja,
	Higiēnas centrs	Rīga	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Ogre, Ķegums, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupe, Olaine, Baldone, Garkalne, Mālpils, Sēja, Saulkrasti, Ropaži
	Auklīšu dienests		Jūrmala, Limbaži, Stopiņi, Aloja, Ogre, Ikšķile, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Ķekava, Mārupe, Baldone, Sigulda, Ādaži, Garkalne, Sēja, Saulkrasti
	Krīzes uzticības, informatīva is tālrunis		Jūrmala, Limbaži, Aloja, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Baldone, Krimulda, Mālpils, Sēja, Ropaži, Saulkrasti,
	Krīzes istaba		Ķekava
	Nometnes	Salacgrīva,	Jūrmala, Limbaži, Aloja, Ogre, Lielvārde, Ķegums, Ikšķ

			ile, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Mārupes, Olaine, Baldone, Stopiņi, Sigulda, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Sēja, Saulkrasti, Ropaži,
	Sociālās rehabilitācijas un motivācijas programmas		Jūrmala, Lielvārde, Tukums, Jaunpils, Olaine, Baldone, Sigulda, Mālpils,
	Sociālās rehabilitācijas centrs		Jūrmala, Limbaži, Aloja, Ogre, Lielvārde, Ikšķile, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Babīte, Olaine, Baldone, Carnikava, Sēja,
	Dienas nodarbinātības centrs	Aloja, Carnikava,	Ogre, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Mārupe, Olaine, Baldone, Salaspils, Sigulda, Ādaži, Garkalne, Mālpils, Ropaži, Sēja, Saulkrasti,
	Drošības poga		Ogre, Ikšķile, Kandava, Tukums, Engure, Jaunpils, Ķekava, Olaine, Sigulda, Garkalne, Inčukalns, Krimulda, Ropaži, Saulkrasti,

Plānotie īstenošanas termiņi ir noteikti Rīgas pilsētai (līdz 2025. gadam); Ādažu novadam (2010.-2021. gadam); Mārupes novadam (2008.-2014. gadam); Ķekavas novadam (2008.-2020. gadam); Mālpils novadam (2008.-2020. gadam); Ķeguma novadam (2003.-2015. gadam); Ogres novadam (2009.-2013. gadam); Siguldas novadam (2007.-2019. gadam)

K: Tabula rāda, ka atbalsstūtais darbs, specializētās darbnīcas, servisa dzīvokļi netiek plānoti. Tieši šādi pakalpojumi būtu labs risinājums nodarbinātības veicināšanā, kas varētu būt nākamais solis pēc sociālo prasmju attīstīšanas.

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam

„Rīga – iespēja ikvienam!”

http://www.sus.lv/files/strategija_sus_08.06.2010.pdf

RPR, Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija

STRATĒĢISKIE MĒRĶI (M) SOCIĀLAJĀ JOMĀ

M 4. NODROŠINĀTA SABIEDRĪBA

Šis mērķis ir **pamatots uz finansēm**, jo bieži vien tieši iedzīvotāju sliktais finansiālais stāvoklis traucē sasniegt daudzus citus mērķus – veselību, ģimeniskumu, sakārtotu vidi. Kaut arī pilsēta nevar nodrošināt visus iedzīvotājus ar darbu, tā var sekmēt darba vietu rašanos un vienlīdzīgas iespējas šo darba vietu iegūšanā. Veidojot Latviju kā konkurētspējīgu, augsti attīstītu valsti, ir svarīgi panākt, lai labklājība būtu pieejama ikvienam, lai visiem iedzīvotājiem būtu vienlīdzīgas iespējas piedalīties ekonomiskajā dzīvē un pasargāt no nabadzības sevi un savu ģimeni. Viena no **vismazāk nodrošinātajām iedzīvotāju grupām Rīgā ir pensijas vecuma cilvēki**, par kuru labklājību pilsētai līdz ar valsti būtu jā rūpējas, izmantojot visefektīvākos līdzekļus. Vidējie ienākumi uz vienu mājāsaimniecības locekli un vidējā alga uz vienu strādājošo ir vispārējo ekonomisko situāciju raksturojoši lielumi, kurus tomēr ir svarīgi skatīt nevis no absolūtās vērtības, bet gan no relatīvās vērtības, t. i., pirktspējas viedokļa. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars norāda, cik daudz ir to iedzīvotāju, kas aktīvi gūst ienākumus un tādējādi palīdz mazināt sociālās sistēmas noslogojumu.

Katram darbaspējīgam cilvēkam ir jāspēj uzturēt sevi un savu ģimeni, tāpēc sociālā palīdzība ir jāsniedz ar konkrētu mērķi – veicināt jaunu, tirgū pieprasītu iemaņu apgūšanu. Lai sociālā palīdzība nepārvērstos par strādāt negribošu individu

pabalstu, ir jāuzrauga process un tā tendences. Mērķis ir efektīvi aptvert reāli atbalstāmās personas, bet ne bezgalību laika ziņā.

Uzdevumi

U4.1. **Veicināt nodarbinātību un paplašināt pārkvalificēšanās iespējas.**

U4.2. **Sniegt mērķpabalstus maznodrošinātām ģimenēm.**

U4.3. **Veicināt sociāli izstumto iedzīvotāju un iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām nodarbinātību.**

M 5. VESELĪGA UN AKTĪVA SABIEDRĪBA

Rīgas pašvaldība aktīvi piedalās vienotas iedzīvotāju veselības veicināšanas, ārstniecības un rehabilitācijas programmas izstrādē un realizācijā. Rīgā salīdzinājumā ar citām Eiropas pilsētām mirstība ir augsta, tomēr pēdējā laikā ir vērojama tās samazināšanās tendence. Arī iedzīvotāju dabiskais pieaugums ir negatīvs. Tāpat paredzamais vidējais dzīves ilgums liecina par to, ka relatīvi daudz cilvēku mirst jau ekonomiskās aktivitātes vecumā. Cēloņi – neveselīgs dzīvesveids un vardarbība. Šāda indikatora iekļaušana stratēģijā ļauj izvērtēt, cik iedarbīgi ir sabiedrības veselības un dzīves apstākļu uzlabošanas pasākumi.

Uzdevumi

U5.1. **Uzlabot veselības aprūpes pieejamību.**

U5.2. **Attīstīt medicīnisko un sociālo rehabilitāciju.**

U5.3. **Uzlabot slimību profilaksi.**

U5.4. **Minimizēt kaitīgos ieradumus.**

U5.5. **Uzlabot iedzīvotāju informētību veselības jautājumos.**

U5.6. **Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un veselīgu uzturu.**

M 7. SOCIĀLI ATBALSTĪTA UN APRŪPĒTA SABIEDRĪBA

Kaut arī demokrātiskā sabiedrībā cilvēks pats ir atbildīgs par savu labklājību, tomēr **valstij un pašvaldībai ir jārūpējas par personām, kuras pašu spēkiem nespēj sevi nodrošināt vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un ne no viena cita nesaņem pietiekamu palīdzību, lai varētu attīstīt pašpalīdzības spēju un integrēties sabiedrībā.** Rīgas pašvaldība jau sniedz sociālos pakalpojumus (sociālā aprūpe, sociālā rehabilitācija un sociālais darbs), taču plāno aizvien vairāk uzlabot to kvalitāti, kā arī aptvert iespējami vairāk cilvēku, km šādi pakalpojumi ir vajadzīgi.

Pieaug īpatsvars

Pakalpojumu saņēmēju skaits

ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās

Uzdevumi

U7.1. **Veicināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību.**

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam

37

U7.2. **Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kvalitatīvu aprūpi.**

U7.3. **Nodrošināt personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju.**

U7.4. **Nodrošināt pensijas vecuma personu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju.**

U7.5. **Nodrošināt pirmsskolas un skolas vecuma bērnu sociālo aprūpi un brīvā laika pavadīšanas iespējas.**

U7.6. **Veicināt no bērnunamiem iznākušo personu iekļaušanos sabiedrībā.**

U7.7. **Veicināt atbalsta sistēmas izveidi krīzes situācijās nonākušām personām.**

U7.8. **Veikt sociālo darbu ar personām, kuras ir atbrīvotas no ieslodzījuma.**

U7.9. **Veicināt jaunu sociālo darba vietu veidošanu, esošo pilnveidošanu un darbinieku kvalifikācijas celšanu.**

U7.10. **Nodrošināt kvalitatīvu sociālā darba sniedzēj institūciju darbību un attīstību.**

U7.11. **Nodrošināt pilsētas sociālās informācijas sistēmas attīstību un pieejamību.**

RĪGAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2005.-2011.GADAM

http://www.rigaregion.lv/uploads/filedir/1/Attistibas%20programma/1-RRAttProgr-I-Esosa_situacija.doc

Rīgas reģiona attīstības stratēģijā noteikti šādi astoņi vidēja termiņa attīstības mērķi:

3.mērķis Rīgas reģiona cilvēku potenciāla – spēju un **sociālās aktivitātes**

paaugstināšana

4.5. Sociālā infrastruktūra

Sociālā infrastruktūra ietver veselības aprūpes, sociālās aprūpes, **sociālās rehabilitācijas** un sociālās palīdzības, izglītības, kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu. **Sociālās infrastruktūras pieejamība, daudzveidība un kvalitāte būtiski ietekmē cilvēkresursu attīstību reģionā.**

4.5.2. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sistēma

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības uzdevums ir **garantēt sociālo aizsardzību tiem iedzīvotājiem, kuri saviem spēkiem nespēj sevi nodrošināt vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību.** Sociālie pakalpojumi ietver *sociālo aprūpi*, kuras mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pati saviem spēkiem, un *sociālo rehabilitāciju*, kuras mērķis ir **novērst vai mazināt invaliditātes, darbaspējas, atkarības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē.**

Galvenie sociālo pakalpojumu veidi ir sociālās aprūpes pakalpojumi personas dzīvesvietā, sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personas dzīvesvietā, profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi, kā arī nodrošināšana ar tehniskajiem palīglīdzekļiem. Sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu personām (ģimenēm), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību (ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība) apmierināšanai.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības funkcijas ir sadalītas starp valsti un pašvaldībām. **To īstenošanā arvien vairāk tiek iesaistīts nevalstiskais sektors.**

Sociālo pakalpojumu un palīdzības saņēmēji

Sociāli **neaizsargātākās iedzīvotāju grupas** ir trūcīgās ģimenes, **invalidi**, bāreņi, vientuļie vecāki ar bērniem, vecāka gadagājuma iedzīvotāji (sevišķi bez tuviniekiem), cilvēki ar invaliditāti, bezdarbnieki, personas pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas.

Alternatīvie sociālie pakalpojumi

Arvien svarīgāka loma ir visu iedzīvotāju grupu sociālajai integrācijai. Tāpēc **arvien lielāka nozīme ir alternatīviem sociālajiem pakalpojumiem un sociālajai rehabilitācijai.** Sociālā rehabilitācija ir pasākumu komplekss, kas veicina personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu un/vai uzlabošanu, sociālā statusa iegūšanu, integrāciju sabiedrībā; rehabilitācijas procesā dažādi speciālisti palīdz personai atjaunot fiziskās, intelektuālās, psiholoģiskās un profesionālās spējas. **Būtiski arī nodrošināt adekvātu informāciju personām par esošajām iespējām kā arī motivēt mainīt situāciju.**

1 LR LM Sociālās palīdzības fonda dati.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības padome

Rīgas reģiona attīstības aģentūra 80

Rīgas reģiona attīstības programma 2004.gada decembris

Šajā sakarā pašvaldībās izveidoti un darbojas aprūpes mājās dienesti, **dienas centri, dienas aprūpes centri, krīzes centri, sociālās darbnīcas.** Rīgā aprūpes mājās pakalpojumi tiek arī pirkti no nevalstiskā sektora. **Tā kā sociālās problēmas ir daudzveidīgas un attiecīgi atšķirīgas ir sociālā riska grupas, svarīgi nodrošināt katrai mērķa grupai specifisku aprūpi.** Tā kā katrai pašvaldībai nav šādas iespējas daudzveidīga sociālo

pakalpojumu tīkla izveide ir jautājums, ko reģionā ietilpstošās pašvaldības var veikt, uzticot koordināciju reģiona institūcijai.

Secinājumi

Rīgas reģionā aktuālas dažādas sociālās problēmas, dinamiskajā vidē sociālā riska grupas kļūst arvien daudzveidīgākas. Katrai problēmai nepieciešams atsevišķs profesionāls risinājums, savukārt tam aktuāla sociālo darbinieku profesionālās sagatavotības nodrošināšana, gan dažādu iestāžu veidošana, sociālo pakalpojumu tīkla izveide un nodrošināšana ar kvalitatīviem sociālajiem pakalpojumiem. Sociālo problēmu risināšanas koordinēšana reģionālajā līmenī dos iespēju visas reģiona teritorijas iedzīvotājiem nodrošināt daudzveidīgus sociālos pakalpojumus. Tā kā jaunu sociālo problēmu rašanās cieši saistīta ar vērtību sistēmas maiņu ģimenēs,

sabiedrībā, **aktuāli uzsākt vērst sabiedrības uzmanību un uzsākt dialogu ar sabiedrību par jaunajām sociālajām problēmām un to risināšanu.**

Rūpniecībā inovatīvo uzņēmumu īpatsvars ir ievērojami augstāks nekā pakalpojumu nozarēs.

Būtiskākie secinājumi:

1. Dokumentos minētie invaliditātes jēdzieni ir dažādi un noteikti nav saprotamas mērķa grupas, piemēram, plānojot pakalpojumus, minēti: cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem, sociālais slānis (invalidi), cilvēki ar īpašām vajadzībām, cilvēki ar invaliditāti, cilvēki ar kustību traucējumiem u.c.
2. Plānojot pakalpojumus, tika veiktas gan speciālistu, gan pakalpojumu saņēmēju aptaujas- tas ir labi, jo attaisnojas pamatprincips: par mums neko bez mums
3. Pakalpojumu plānošanā jūtama segregācija, nekur netika minētas cilvēku ar invaliditāti multiplās vajadzības, līdz ar to pakalpojums nenodrošinās visas cilvēka vajadzības, kā tam vajadzētu būt
4. Plānošanā ir redzama pakalpojumu daudzveidība, bet rada šaubas viena pakalpojuma universālais aspekts, nav skaidrs, kas ir sociālais centrs, kurš paredzēts gandrīz visām, ļoti atšķirīgām mērķa grupām.
5. Terminoloģija ir jāsakārto!!!!